

Plan van Aanpak strategisch omgevingsmanagement Stationsgebied Nijmegen

Datum: 04-07-2022
Kenmerk: D21125606
Versie: V0.1
Status: Definitief
Opgesteld door: Marjo van Ginneken

Inhoud

1. Inleiding	2
1.1. Aanleiding: wat vooraf ging	2
1.2. De transformatie van het stationsgebied	2
1.3. Impact	2
1.4. Doel van omgevingsmanagement	3
1.5. Scope van omgevingsmanagement	3
1.6. Strategisch omgevingsmanagement met de samenwerkingspartners	5
1.7. Definities	5
1.8. Geen blauwdruk	5
2. Visie op strategisch omgevingsmanagement en participatie	6
2.1. Uitgangspunten	6
2.2. Participatieprincipes	7
2.3. Participatiebeleid gemeente Nijmegen	8
3. Strategie en aanpak	8
3.1. Verantwoordelijkheid en uitvoering op het passende niveau	8
3.2. Vier sporen-aanpak	9
3.3. Issues, stakeholders, stakeholderanalyse en - strategie	11
4. Communicatie	13
4.1. Communicatiestrategie	13
4.2. Communicatiedoelstellingen en -uitgangspunten	13
4.3. Communicatie gebiedsbreed en per deelproject	13
4.4. Communicatiekalender met samenwerkingspartners	13
4.5. Communicatiemiddelen (eigen media)	13
4.6. Informatiecentrum stationsgebied	14
4.7. Vastleggen transformatie stationsgebied	14
4.8. Communicatie bouwactiviteiten	14
5. Organisatie	15
5.1. Structuur	15
5.2. Gebiedsbreed omgevingsoverleg	15
5.3. Intern omgevingsoverleg	16
5.4. Extern communicatieoverleg	16
Bijlage 1: overzicht van relevante besluiten en documenten	17

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

1. Inleiding

1.1. Aanleiding: wat vooraf ging

Nijmegen is een groeistad, onlangs werd de 180.000^e inwoner door de burgemeester verwelkomd. Slechts in twee Nederlandse steden is de woningnood groter dan in Nijmegen. Dat betekent dat Nijmegen moet uitbreiden, zowel aan de randen van de stad, als in de bestaande stad. Dat is geen keuze, maar een noodzaak. Via de Woondeal met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie (BZK) kan Nijmegen versneld woningen toevoegen aan de stad.

Daarnaast ligt er al vele jaren de wens om het stationsgebied opnieuw in te richten. De openbare ruimte aan beide zijden van het station is gedateerd en niet aantrekkelijk. Vanwege veranderende omstandigheden en groeiende verkeersstromen is het gebied de afgelopen tientallen jaren steeds gefragmenteerd aangepakt, met als gevolg een onoverzichtelijke, onlogische en onaantrekkelijke omgeving. De kans om het gebied grondig aan te pakken, doet zich nu voor want naast de Woondeal zijn er de afgelopen jaren op meerdere fronten kansen op Nijmegen afgekomen, zoals het Programma Hoogwaardig Spoorvervoer (PHS) Schiphol-Nijmegen en de aanwijzing van het Stationsgebied Nijmegen als 1 van de 14 novigebieden (Nationale Omgevingsvisie). We hebben die combinatie van mogelijkheden aangegrepen om middelen te verkrijgen via het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Hierdoor kunnen zowel op het station en de sporen, als in de omgeving van het station nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden.

Hoewel er nog weinig zichtbaars gebeurt in het stationsgebied, is een aantal projecten, waaronder het PHS, al van start gegaan. Desondanks is er nog veel ruimte voor de stad om mee te denken en mee te doen in de ontwikkelingen. In bijlage 1 staat een overzicht van besluiten en overige relevante documenten.

1.2. De transformatie van het stationsgebied

De komende tien jaar ondergaat het stationsgebied van Nijmegen een enorme transformatie. De stationshal wordt vernieuwd, het perron en de sporen worden aangepast, en aan de westzijde komt er een nieuwe ingang en stationshal bij. Deze is van groot belang vanwege de ontwikkeling van nieuwe woonbuurten en voorzieningen in Nijmegen West.

Het busstation wordt uitgebreid, er komen meer fietsenstallingen en de infrastructuur aan zowel de centrum- als de westzijde gaat op de schop. Daarnaast komen er 2000 woningen en een aantal commerciële, culturele en maatschappelijke voorzieningen in dit gebied bij. Bij elkaar bestaat deze gebiedsontwikkeling uit ruim 25 projecten, opgedeeld in vier deelgebieden: Westerkwartier, Programma Hoogfrequent Spoor (PHS), Centrumzijde en Centrumkwartier. Nijmegen kent over tien jaar een nieuwe multimodale hub: een prettig en veilig knooppunt met grote verblijfskwaliteit. Deze gebiedsontwikkeling is voor een groot deel een samenwerking tussen Prorail, NS, provincie Gelderland, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de gemeente Nijmegen. De ontwikkelaars van vastgoed en de corporaties aan zowel de west- als centrumzijde zullen partners zijn waar we nauw mee samenwerken in de toekomst.

1.3. Impact

De impact van deze transformatie is enorm. Nijmegen heeft over tien jaar een compleet andere skyline, met een aantal nieuwe, hoge woontorens zal het stationsgebied. We voegen in hartje stad circa 2000 woningen toe, met als gevolg dat er ongeveer 3000 tot 4000 inwoners bij komen in dichtbevolkt gebied. Meer mensen betekent meer drukte op straat, meer werkplekken, meer reizigers, meer afval, meer fietsen, meer hinder en noodzaak om rekening met elkaar te houden. Nieuwe bewoners in het gebied zullen vooral gebruik maken van fiets en OV. Wonen in het stationsgebied betekent dat de voorzieningen voor autoparkeerplaatsen en parkeervergunningen in beperkte mate beschikbaar zijn. Nieuwe woontorens betekent voor sommige huidige bewoners een ander uitzicht, meer schaduw of minder zon. Dat zijn onvermijdelijke consequenties van deze transformatie.

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

Al deze ontwikkelingen vragen iets van onze inwoners; we moeten meer van elkaar accepteren en begrijpen dat de stad drukker en voller wordt.

Ook de impact tijdens de bouwperiode is groot. Het stationsgebied kent dagelijks meer dan 40.000 treinreizigers, 30.000 busreizigers en 18.000 passerende fietsers. In het gebied liggen poppodium Doornroosje, het ROC, het politiebureau en andere voorzieningen en er wonen vele honderden mensen aan de centrum- en de westzijde. De komende tien jaar verandert dit gebied in een locatie waar gelijktijdige verschillende bouwprojecten in uitvoering zullen zijn. Dit brengt grote logistieke vraagstukken met zich mee om de milieuhinder van geluid, trillingen, stof tot omleidingen en tijdelijke voorzieningen voor fietsers en voetgangers zo goed mogelijk in goede banen te leiden. En wel zodanig dat de bereikbaarheid en de veiligheid in het Stationsgebied voldoende gewaarborgd blijft, ondanks dat in incidentele gevallen er ook onvermijdbare vertragingen en beperkingen in het OV zullen voorkomen.

1.4. Doel van omgevingsmanagement

Strategisch omgevingsmanagement is integraal onderdeel van de projectaanpak en draagt bij aan het realiseren van de doelen van de gebiedsontwikkeling. Zoals het binnen de gestelde tijd en binnen de geraamde budgetten uitvoeren van de diverse projecten. Het hoofddoel van omgevingsmanagement is om belanghebbenden op het juiste moment in staat te stellen voor hun belang op te komen. Dat zorgt ervoor dat zij zich betrokken en gehoord voelen.

De herontwikkeling van het stationsgebied, op een druk knooppunt van verkeersstromen in hartje Nijmegen, is een complexe opgave, met veel belanghebbenden, verschillende ambities en tegengestelde belangen. We zijn ons bewust van de impact van het project, en de langdurige hinder die er mee gepaard kan gaan. Daarom willen we stakeholders zoveel mogelijk betrekken bij het proces. Door goede, structurele en tijdige communicatie, door het stellen van duidelijke kaders voor participatie en door het afleggen van verantwoording over de gemaakte keuzes.

Maar we willen de stad ook trots maken op het nieuwe stationsgebied met zijn jonge, stedelijke uitstraling in de oudste stad van het land (*Old city, young vibe*). Nijmegenaren als ambassadeurs van dit gebied, die anderen verleiden om hier te willen zijn: de *place to be* om te wonen, werken, verblijven en recreëren. Dat vraagt om meer dan omgevingssensitiviteit die gericht is op het zo snel mogelijk bereiken van projectdoelen, dit vraagt om structureel en langdurig investeren in relaties met de omgeving. Het doel is dus om een duurzame relatie met de omgeving te creëren en te onderhouden. En om met partners en belanghebbenden samen een betere kwaliteit van het stationsgebied te realiseren. Alleen door samen te werken, gaat ons dat lukken.

1.5. Scope van omgevingsmanagement

Inhoudelijke scope

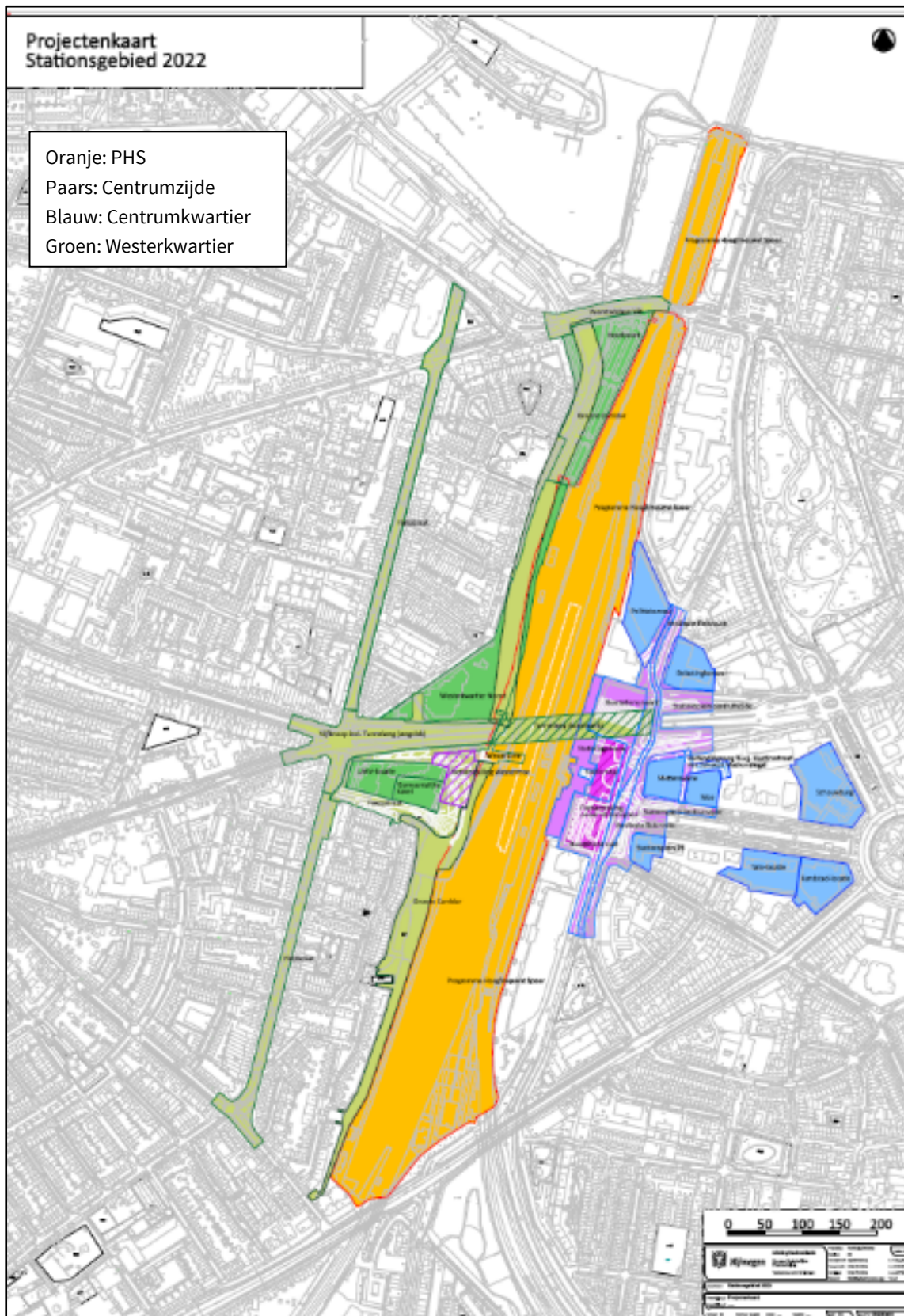
Met name in de deelgebieden PHS en Centrumzijde trekken we op met de samenwerkingspartners ProRail, NS en de provincie Gelderland. De ontwikkelingen in het Westerkwartier en het Centrumkwartier betreffen vooral vastgoedontwikkelingen, waarbij ontwikkelaars en corporaties een grotere rol spelen. Dit plan van aanpak heeft betrekking op het gehele gebied.

Fysieke scope

Het stationsgebied bestaat op dit moment uit ruim 25 projecten die zijn verdeeld over vier deelgebieden:

- Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS)
- Centrumzijde
- Centrumkwartier
- Westerkwartier

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

Buiten de scope

Dit plan gaat niet over de volgende onderwerpen, maar heeft er wel raakvlakken mee:

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

- Projectmanagement en de uitvoering van het omgevingsmanagement, de participatie en communicatie van de deelgebieden en de projecten
- de conditionering van de verschillende projecten (kabels en leidingen)
- Het beheer van de openbare ruimte in de huidige situatie
- Regime van betaald parkeren in de omgeving van het station(sgebied)

1.6. Strategisch omgevingsmanagement met de samenwerkingspartners

In de stuurgroep van 23 september 2021 hebben de samenwerkingspartners (Nijmegen, ProRail, NS, provincie Gelderland en de ministeries van IenW en BZK) het gezamenlijke Plan van Aanpak Strategisch

Omgevingsmanagement Stationsgebied vastgesteld. Doel van die gedeelde strategie is:

- Stroomlijnen van de samenwerking tussen de samenwerkingspartners op gebieds- en projectniveau;
- Recht doen aan de integrale bril van omgevingspartijen (stakeholders), die het stationsgebied - en de werkzaamheden daarin - als één ontwikkeling beschouwen;
- Inzicht geven in de gedeelde normen en waarden van de samenwerkingspartners, met daaruit voortvloeiend cultuur en gedrag.

Deze strategie vormt de basis van waaruit we het omgevingsmanagement van de verschillende projecten vormgeven, waarbij de afspraak is dat we gezamenlijk optrekken onder regie van de samenwerkingspartner die voor dat project in de lead is.

1.7. Definities

Strategisch omgevingsmanagement is het aangaan, onderhouden en sturen van de relaties tussen het project stationsgebied en zijn omgeving, in dienst van het project. We willen gestructureerd en proactief omgaan met de projectomgeving, en dat doen we door het in beeld brengen van issues en stakeholders, en hun standpunten en belangen. Op basis hiervan formuleren we een strategie voor de manier waarop we met de stakeholders omgaan om zo een duurzame relatie op te bouwen en de organisatie- of projectdoelen te realiseren. De kern van strategisch omgevingsmanagement is om op basis van gezamenlijke belangen tot een situatie te komen waarin iedereen zich herkent.

Participatie is het op het juiste moment betrekken van belanghebbende burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden bij de besluitvorming over een project of activiteit. Zo kunnen we tijdig belangen, meningen en creativiteit op tafel krijgen. Het gaat nadrukkelijk om het betrekken van partijen bij het besluitvormingsproces vóórdat de formele besluitvorming van start gaat. Participatie moet mensen in staat stellen om mee te denken aan een nog te maken keuze voor de toekomst van een gebied op locatie.

Stakeholdermanagement is een planmatig georganiseerde interactie tussen twee of meer partijen, met uiteenlopende belangen bij een gemeenschappelijk ervaren complex vraagstuk, met de bedoeling het scheppen van een door alle betrokken partijen gedragen oplossing, in een sfeer van wederzijds respect en vertrouwen.

1.8. Geen blauwdruk

Dit strategisch omgevingsmanagementplan geeft duidelijke kaders maar blijft een momentopname. De eerste activiteiten lopen en de participatie krijgt al vorm. Dit plan geeft geen blauwdruk; een gedetailleerd ontwerp van een al lopend proces loopt steeds achter de feiten aan. De activiteiten in de participatiekalender zijn gebaseerd op de huidige inzichten. De activiteiten en het bijbehorende globale tijdpad in de participatiekalender zullen continu worden aangepast aan de actuele inzichten.

De kracht van het omgevingsmanagement schuilt enerzijds in het houvast dat het aan partijen moet bieden; het schept structuur in het proces om ervoor te zorgen dat alle partijen en belangen elkaar kunnen ontmoeten en

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

biedt werkvormen aan die mogelijkheden bieden tot synthese en afstemming van besluitvorming. Anderzijds zit de kracht van het plan in de attitude van de mensen die het gebruiken en in de praktijk uitdragen.

2. Visie op strategisch omgevingsmanagement en participatie

2.1. Uitgangspunten

Voordat we ingaan op de strategie en het plan van aanpak, lichten we onze visie op strategisch omgevingsmanagement in dit complexe gebiedsontwikkelingsproces toe aan de hand van een aantal uitgangspunten van waaruit we willen werken.

Duurzame relaties zijn de sleutel tot vertrouwen

Een van de belangrijkste opgaven voor het omgevingsmanagement voor het Stationsgebied Nijmegen is het werken aan duurzame relaties met de stakeholders die een belang hebben bij de herontwikkeling. Wij zien deze duurzame relaties als cruciaal voor het inhoudelijk beter maken van het project, voor het bouwen aan vertrouwen en het maatschappelijk krediet voor het project en daarmee voor het welslagen ervan. Dit kan er aan de voorkant van planprocessen toe leiden dat we meer tijd moeten nemen voor het stakeholderproces. Wij zijn bereid om dit te doen, juist om vertraging op een later moment te voorkomen.

Inspelen op complexiteit en onzekerheden

We werken aan een complexe gebiedsontwikkeling waar veel vraagstukken samenkomen in ruimte, tijd en techniek. We hebben hierbij te maken met veel onzekerheden: van de vraag hoe de grondstoffencrisis zich verder ontwikkelt, het gedrag van mensen dat zich moeilijk laat voorspellen tot de financiering die nodig is om de herontwikkeling mogelijk te maken. Dit vraagt om een flexibele, adaptieve houding en begrip voor het feit dat de overheid niet alle wijsheid in pacht kan hebben. Door participatie kan wederzijds begrip en vertrouwen ontstaan dat noodzakelijk is voor het gezamenlijk nemen van moeilijke, complexe beslissingen in een context van onzekerheid.

Verskil tussen feiten, standpunten en belangen

Zoveel mensen, zoveel meningen. Iedereen zal anders aankijken tegen een opgave. Belangrijk is om vanuit een gemeenschappelijk beeld aan de situatie te werken en dezelfde werkelijkheid te erkennen (*common ground*). Soms zijn belangrijke gegevens omstreden. Dan is het belangrijk om objectief feiten vast te stellen, bijvoorbeeld door met stakeholders samen te bepalen welke onderzoeken nodig zijn, met het doel om gedeelde en geaccepteerde informatie en kennis te verkrijgen als basis voor de onderbouwing van beleid en besluitvorming.

Ook vinden we het belangrijk om standpunten van belangen te onderscheiden. Standpunten zijn veranderlijk. Een argument toevoegen aan de discussie kan tot een nieuw standpunt leiden. Bij belangen ligt dat anders. Belangen liggen dieper verankerd in een persoon of een organisatie. Zij veranderen daarom minder snel. Door de waarom-vraag te stellen kan men van standpunt tot inzicht in het achterliggende belang komen. We willen in onze participatieprocessen werken op basis van belangen en niet op basis van standpunten. In de onderhandeling wordt gezocht naar winst, of het beperken van verlies, voor belanghebbenden door te zoeken naar gezamenlijke belangen.

Zorgvuldig afwegen van belangen in een transparant participatieproces

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

Een maatschappelijk vraagstuk als de herontwikkeling van het stationsgebied, vraagt om een nieuwe manier van samenwerken. In de “Omgevingsvisie 2020-2040: een Stad in beweging” heeft de gemeenteraad kaders voor participatie gesteld: “Bij alle rollen die we als gemeente vervullen staat het algemeen belang centraal: een goed functionerende stad en een goede leefomgeving voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. Aangezien de beschikbare ruimte schaars is en de financiële middelen niet onuitputtelijk, moeten we bij de uitvoering van de omgevingsvisie steeds het evenwicht bewaken tussen ruimte geven aan nieuwe ontwikkelingen, het behouden van de bestaande kwaliteiten van onze stad en de zorg voor een toekomstbestendige, gezonde en veilige leefomgeving”. De raad streeft daarbij naar een afgewogen besluit: “We vinden het belangrijk om partijen in de directe omgeving en andere belanghebbenden tijdig en zorgvuldig bij plannen en initiatieven te betrekken. Ook is participatie voor de gemeente van wezenlijk belang om tot een afgewogen besluit te komen. Voor ons is dat een besluit dat rekening houdt met de diverse invalshoeken, gedragen wordt door belanghebbenden en uitlegbaar en uitvoerbaar is. Een afgewogen besluit leidt er dus niet automatisch toe dat iedereen in een plan op zijn wenken wordt bediend, en dat verwachten we als gemeente ook niet”. De kaders van de raad zijn uitgewerkt in een gemeentelijk participatiebeleid voor het ruimtelijke domein.

Het is onze verantwoordelijkheid om stakeholders in de gelegenheid te stellen om hun belang kenbaar te maken op de juiste momenten in het planproces. Een transparant participatieproces, waarin partijen in de gelegenheid worden gesteld om dit te doen, kan er alsnog toe leiden dat de gemeente en stakeholders het niet met elkaar eens zijn, ook na intensieve gesprekken en uitvoerige participatietrajecten. Belangen en uitgangsposities kunnen verschillend zijn. Naar elkaar luisteren betekent nog niet dat er een voor iedereen wenselijke en gedragen oplossing komt. De besluitvorming is uiteindelijk een belangenafweging, waarbij waarschijnlijk niet alle belangen gehonoreerd kunnen worden. Het is daarom van belang dat alle stappen in het participatieproces open en transparant worden genomen. Daar waar geschilpunten ontstaan tussen partijen, is het zaak deze expliciet te maken en vast te leggen in verslagen, zodat partijen hun standpunten kunnen herkennen en in de besluitvorming zichtbaar kan worden afgeweken van (deel) belangen.

Verwachtingenmanagement

Participatie is een mooi middel om tot goede en gedragen plannen te komen. Maar soms zijn er belangen die zwaarder wegen en die de participatie in de weg kunnen zitten: veiligheid, landelijke afspraken, werkgelegenheid, woningnood etc. Daarom is het belangrijk dat stakeholders in het participatieproces weten wat de speelruimte is op welk moment. Op sommige momenten zullen wij een bijeenkomst organiseren om stakeholders te informeren. Op andere momenten kunnen zij meedenken en zo invloed uitoefenen op een plan. Deze speelruimte kan per participatiemoment verschillen, maar altijd moet van tevoren helder zijn wat die speelruimte is. Het is belangrijk om afspraken te maken over hoe er gewerkt gaat worden, zodat partijen dezelfde verwachtingen hebben over het proces en elkaar daarop kunnen aanspreken. Zo ontstaat er een gedeelde verantwoordelijkheid voor het proces.

2.2. Participatieprincipes

Onze visie op strategisch omgevingsmanagement en participatie hebben we uitgewerkt in de volgende participatieprincipes voor het Stationsgebied Nijmegen:

- We beschouwen stakeholders als (mogelijke) gesprekspartners die vanuit hun eigen deskundigheid, ervaring of betrokkenheid een bijdrage kunnen leveren aan het eindresultaat;
- We betrekken inwoners en andere belanghebbenden zo vroeg mogelijk bij de projecten en opgaven in het stationsgebied op een manier die past bij hun belang en invloed (zie ook hoofdstuk 3). Dit kan per stakeholder verschillen per project of deelgebied. We bieden hierin maatwerk en bouwen ruimte in om mee te denken en te werken.
- We trekken samen met samenwerkingspartners, opdrachtnemers en andere betrokkenen op en stemmen de communicatie en participatie op elkaar af;
- We investeren in duurzame relaties met onze stakeholders, we hebben oprechte aandacht, luisteren goed naar wat voor hen belangrijk is. We managen hierbij nadrukkelijk de verwachtingen;

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

- De gemeente is een navolgbare partner: we informeren en betrekken stakeholders tijdig, we geven eenduidige en begrijpelijke informatie over inhoud en proces, we leggen afspraken vast, komen die na en we zijn eerlijk over dilemma's en knelpunten;
- We verwachten van stakeholders dat zij al hun relevante informatie inbrengen en zorgen dat die informatie bij hun achterban bekend wordt;
- We vragen stakeholders om begrip te hebben voor het feit dat besluitvorming uiteindelijk een belangenafweging is, waarbij niet alle individuele belangen gehonoreerd kunnen worden;
- Deelnemers in participatieprocessen, ambtenaren, collegeleden en raadsleden gaan respectvol met elkaar om. Het moet prettig zijn om mee te denken en iedereen moet zich vrij voelen om te zeggen wat hij of zij wil zeggen;
- Raadsleden kunnen uitsluitend als toehoorder deelnemen aan processen.

2.3. Participatiebeleid gemeente Nijmegen

In 2022 wordt het Nijmeegse participatiebeleid voor het ruimtelijk domein vastgesteld. Dit beleid hoort bij de Omgevingswet die naar verwachting op 1 januari 2023 ingaat. Dit beleidskader geldt onverkort voor het participatieproces in het stationsgebied.

Het plan bevat doelstellingen, werkwijzen, spelregels en instrumenten die we in de verschillende deelprojecten en projectfasen in het stationsgebied zullen hanteren. Uiteraard hebben we bij sommige deelprojecten en deelgebieden te maken met ontwerpvoorschriften en/of participatiekaders van samenwerkende partijen of mede-overheden. We streven in die gevallen naar maximale afstemming.

3. Strategie en aanpak

3.1. Verantwoordelijkheid en uitvoering op het passende niveau

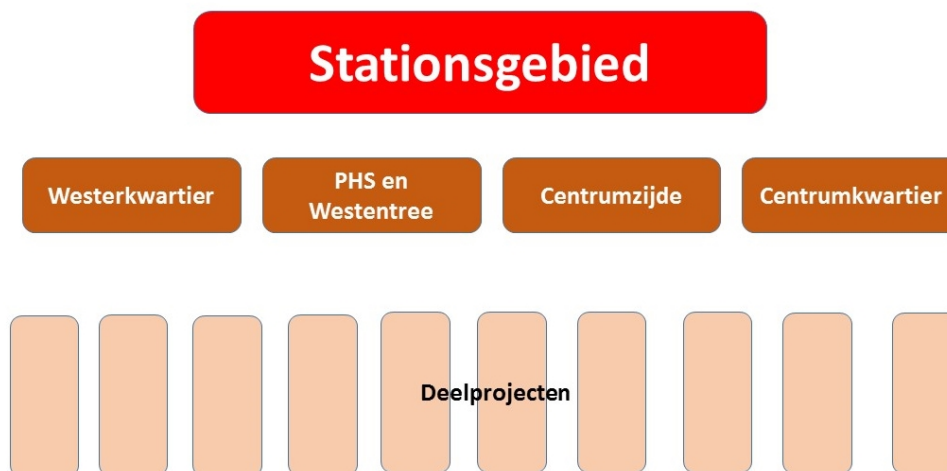
Eén gedeelde omgevingsmanagementstrategie

Deze omgevingsmanagementstrategie geldt voor het gehele stationsgebied en sluit aan bij de omgevingsstrategie die al eerder is vastgesteld met de vijf betrokken samenwerkingspartners: gemeente Nijmegen, ProRail, NS-stations, provincie Gelderland en het Ministerie van IenW. Omdat de samenwerkingspartners niet bij alle 25 projecten in het gebied betrokken zijn, biedt deze strategie ook handvatten voor partijen als ontwikkelaars en corporaties.

Participatie per deelproject

Voor elk deelproject maakt de daarvoor verantwoordelijke partij (gemeente, ontwikkelaar etc) een eigen omgevingsmanagement/participatieplan, passend bij de uitgangspunten vanuit de gezamenlijke strategie. Het opstellen ervan gebeurt in afstemming met de voor dat deelproject relevante projectpartners. In het geval van het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer van ProRail is de participatie in de planfase al afgerond. De realisatiefase is daar de volgende stap. Daarin zal meer de nadruk liggen op communicatie over de bouwwerkzaamheden.

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

Het belangrijkste principe dat we daarbij hanteren, is dat de verantwoordelijkheid van het omgevingsmanagement plaatsvindt op “deelprojectniveau, tenzij”. Dat heeft ermee te maken, dat in het deelproject de uitvoering plaatsvindt, daar de meest concrete en urgente zaken spelen en vaak ook de oplossing van een issue ligt. Het woord ‘tenzij’ laat zien, dat voorgaande niet altijd geldt: er zijn onderwerpen die projectoverstijgend zijn en afstemming vragen met aanpalende projecten of zelfs binnen het gehele stationsgebied. Deels kunnen we die projectoverstijgende issues voorzien. Deels niet, en komen ze tijdens de planperiode op tafel.

We benutten de (participatie)tools die binnen de organisaties van de samenwerkingspartners voor handen zijn, waar mogelijk en van toepassing op de opgave.

Afstemming

Om de aanpak voor omgevingsmanagement te laten slagen is het van belang het juiste niveau van afstemming tussen partijen te vinden. In dit kader worden een aantal afstemmingsprincipes in dit plan opgenomen zodat duidelijk is hoe we hiermee omgaan.

1. We besteden vaak veel tijd aan de stakeholders die zich in het openbaar actief bezig houden met dossier, bijvoorbeeld door uitingen in de media of richting de politiek. Het is zaak om ook de belangen, wensen en zorgen van andere stakeholders goed in beeld te krijgen. Door issues vroegtijdig te inventariseren en te analyseren kan ook de dialoog met de meeste stakeholders tijdig worden opgestart.
2. We inventariseren eerst de issues, dan pas de bijbehorende stakeholders. Traditioneel worden eerst de stakeholders in kaart gebracht. Daar zijn mooie tools als stakeholderkaarten voor beschikbaar. Door niet het bedrijf of de organisatie centraal te stellen maar een issue (omgevingskwestie) en daar stakeholders bij te zoeken die een belang hebben bij dat issue wordt het overzicht completer.
3. We zijn betrouwbaar en maken waar wat we zeggen. Makkelijker gezegd dan gedaan. Zeker omdat het niet alleen om de procesbegeleider gaat, maar bijvoorbeeld om alle partijen die door de omgeving als initiatiefnemer worden gezien. Verinnerlijking van de aanpak, bescheidenheid in toezeggingen en fouten durven toegeven hoort daarom bij deze aanpak.

3.2. Vier sporen-aanpak

Participatie kent vele vormen en diverse niveaus: strategisch, tactisch, operationeel. Voor de participatie in het stationsgebied onderscheiden we vier verschillende sporen.

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

Spoor 1 en 2 hebben betrekking op het gehele stationsgebied en worden in dit plan toegelicht. Spoor 3 en 4 gaan over het deelprojectniveau. Daarvoor geven we de betreffende uitvoerder kaders en spelregels mee.

Spoor 1: Energie en inspiratie uit de stad

Het nieuwe stationsgebied dat naar verwachting over tien tot vijftien jaar gereed is, verandert het gebied enorm en biedt kansen voor reizen, wonen, werken en recreëren. We hopen dat Nijmegen en de Nijmegenaren dit nieuwe stukje stad omarmen en er trots op zijn. We willen de stad in de juiste stemming te krijgen voor de ontwikkelingen en meer mensen te betrekken dan alleen de voor de hand liggende stakeholders. Hierbij past een proces dat zich gaandeweg ontwikkelt, en waarvan de uitkomst niet vaststaat. Het proces is leuk, inspirerend en verbindend. Het maakt positieve energie los en helpt daarmee het project.

Hierbij valt te denken aan inspiratiesessies, de Dag van het Stationsgebied, Spoorcafés over inhoudelijke thema's, activiteiten op locatie om ideeën op te halen, evenementen, workshops, ludieke acties, kennistafels, prijsvragen, etc. Hierbij trekken we – waar mogelijk – op met andere samenwerkingspartners of de stakeholders zelf. Eigen initiatieven hebben hier veel meerwaarde. Ook hier geven we nadrukkelijk kaders mee om verwachtingen te managen.

Voor zover de activiteiten gekoppeld zijn aan de projecten, krijgen ze een plek in de participatieparagraaf van het betreffende omgevingsmanagementplan.

Spoor 2: Leefbaar tijdens de verbouwing

Het stationsgebied zal gedurende ten minste tien jaar veranderen in een grote locatie waar gelijktijdig verschillende bouwprojecten plaatsvinden, niet steeds op dezelfde locatie, maar wel altijd in het gebied. Dat dat tot hinder, omleidingen en vertragingen zal leiden, is onvermijdelijk, maar het is de kunst om die hinder zo beperkt mogelijk te houden. Dat is een forse opgave in hartje stad. Dat betekent dat alle bouwers moeten samenwerken op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, bouwverkeer en communicatie. Om dat te stroomlijnen stellen we het Kader Bouwlogistiek, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie op (BLVC-kader) dat voor alle partijen in het gebied richtlijnen en verplichtingen meegeeft. Een speciale projectleider Bouwlogistiek coördineert de uitvoering en de handhaving van het BLVC-kader.

We zorgen dat omwonenden en andere belangstellenden tussentijds actief op de hoogte kunnen blijven van de bouw en wellicht ook regelmatig een kijkje kunnen komen nemen. De vele bouwdoeken in het gebied zullen deels (moeten) worden gebruikt voor verbouwings- en reizigersinformatie, maar voor een deel zijn ze geschikt voor diverse doeleinden: informatie over het (deel)project, maar wellicht ook als tijdelijke kunstuiting of buurtproject.

Wellicht dat de bouwfase zich op sommige plekken ook leent voor tijdelijk ander gebruik.

Spoor 3: Projectdialoog aan de voorkant (proactief)

Waar mogelijk willen we stakeholders zo vroeg mogelijk in de processen op deelprojectniveau betrekken, nog voor de procedurele (wettelijke) participatiemomenten. Soms kan dat in de ontwerpfasen zijn, maar net zo goed ook vlak voor de inrichting van een gebied. Dat kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld klankbordgroepen, ontwerpateliers, (groeps)interviews e.d., stationsgesprekken, discussiefora, enquêtes en internetconsultaties (joint fact finding) en belangenvertegenwoordiging. Wat mogelijk en passend is aan vroegtijdige participatie wordt in het participatieplan van het betreffende deelproject opgenomen.

Spoor 4: Procedurele projectparticipatie (reactief)

In de ontwikkeling van het stationsgebied zetten we regelmatige officiële stappen, bv besluitvorming over bestemmingsplannen of Programma's van Eisen voor bepaalde deelprojecten etc. Het is belangrijk om tijdig belanghebbenden inzicht te geven in de kalender van deze momenten zodat zij tijdig op de hoogte zijn van de

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

plannen en ook hun mening kunnen inbrengen. Belanghebbenden worden ook altijd uitgenodigd voor formele momenten zoals informatie- en inspraakavonden, stakeholdergesprekken etc.

Extra spoor: ervaringsdeskundigheid bij toegankelijkheid

In het gemeentelijke Actieprogramma Inclusie 2021-2024 staat onder meer dat “we extra aandacht hebben voor het betrekken van inwoners met een beperking bij stedelijke ontwikkelingen, zoals bij de (gebieds-)ontwikkeling van het station. Het delen van informatie over wat nodig is voor een goede toegankelijkheid voor mensen met een beperking is hierin een belangrijk onderdeel. Ervaringsdeskundigen participeren bij de advisering voor een veilige en toegankelijke stationsomgeving”. Voor het stationsgebied staan twee actiepunten centraal:

- Regelmatig overleg en bezoek aan de werkplaats door ervaringsdeskundigen
- Plannen voorleggen aan ervaringsdeskundigen om hen mee te laten denken

Samen met de beleidsadviseurs inclusie en toegankelijkheid gaan we in overleg met de doelgroepen om deze punten vorm te geven. We laten ons daarbij inspireren door het Proceshandvat Toegankelijkheid Stationsomgevingen van het Ministerie van I&W.

Voor de inrichting van stations gelden landelijke voorschriften waaraan ProRail en NS zich hebben te houden. Hiermee waarborgen zij dat de toegankelijkheid van alle stations in Nederland uniform is. Zij stemmen de toegankelijkheid van stations af met landelijke partijen op het gebied van toegankelijkheid.

3.3. Issues, stakeholders, stakeholderanalyse en - strategie

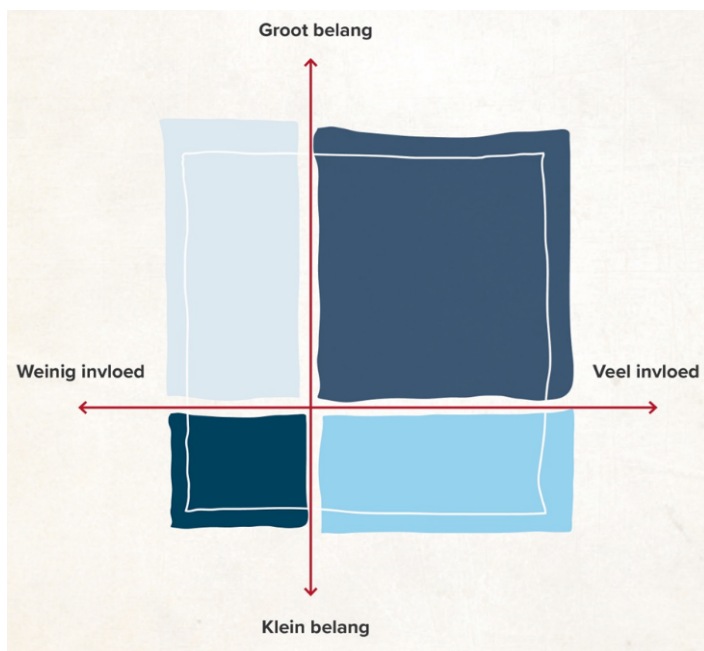
Stakeholders zijn personen of organisaties die invloed kunnen uitoefenen op of beïnvloed worden door de realisatie van projectdoelen. Ze kunnen voordeel hebben bij het project, omdat ze bijvoorbeeld de gebruiker zijn, maar ook nadeel wanneer er hinder ontstaat qua bereikbaarheid, milieu of werkzaamheden. In de verschillende stadia van het project (van ontwikkeling tot realisatie) kunnen de rollen en belangen van de stakeholders verschillen.

Issues zijn inhoudelijke kwesties waarover verschil van mening bestaat of kan bestaan. Een issue is concreet, aanwijsbaar, definieerbaar en oplosbaar. Er kan een besluit over genomen worden en men kan er over onderhandelen.

Om te komen tot een stakeholderanalyse voeren we de volgende stappen uit:

1. Inventariseren van actuele en toekomstige issues (issue-lijst)
2. Identificeren van betrokken stakeholders, met hun belang en invloed bij de issues
3. Analyseren van belang en invloed van stakeholders (stakeholderanalyse / krachtenveldanalyse)
4. Bepalen van stakeholderstrategie met participatieladder.

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

krachtenveldanalyse

Hoe groter de invloed en het belang van een stakeholder, hoe meer we investeren in het ophalen van wensen, zorgen en ideeën. Daarbij maken we gebruik van de participatieladder:

Meebeslissen: stakeholders formuleren besluiten. De besluiten worden meegenomen als eisen in het Programma van Eisen.

Coproduceren: stakeholders beoordelen feiten, visie, doelen, oplossingen en keuzes. We nemen beoordelingsresultaten mee in de besluitvorming.

Adviseren: stakeholders formuleren problemen, geven pro's en contra's, en geven advies. We nemen pro's en contra's mee in de besluitvorming. Adviezen zijn richtinggevend, maar niet bindend.

Raadplegen: stakeholders mogen hun mening geven. Hun consultaties zijn niet bindend.

Informereren: stakeholders hebben toegang tot basisinformatie en kunnen een goed beeld vormen. We informeren hen over de plannen.

Per stakeholder (of groep stakeholders) wordt op basis van de stakeholdersanalyse bepaald:

1. De graad van participatie: meebeslissen, coproduceren, adviseren, raadplegen of informeren
2. De vorm waarin we de participatie organiseren (groepsgesprek, bijeenkomst met wijkraad, openbare bijeenkomst, individueel gesprek etc)
3. Wie van de samenwerkingspartners de input ophalen

Na het analyseren van de stakeholders blijft het managen van de relatie een continu proces van inventariseren van betrokkenheid, informeren en betrekken. Hierbij kunnen verschillen in aanpak zitten: technische partners en netwerkbeheerders betrek je veel meer bij technische ontwerpen en eisenspecificaties. Omwonenden hebben wellicht veel meer behoefte aan informatie over effecten op de leefomgeving. De manier waarop we de verschillende stakeholders blijven betrekken, leggen we vast in de omgevingsmanagementplannen per project of deelgebied.

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

4. Communicatie

4.1. Communicatiestrategie

Met communicatie kun je informatie overdragen en houding en gedrag beïnvloeden. Communicatie levert een bijdrage aan het bereiken van een doel voor één of meer doelgroepen (stakeholders).

In algemene zin zijn transparantie en duidelijke communicatie factoren die een veranderingstraject tot een succes maken. En er gaat nogal wat veranderen in het stationsgebied. Gedurende het langlopende traject met alle verschillende fases en onderdelen is het zaak dit consequent in ogenschouw te nemen.

4.2. Communicatiedoelstellingen en -uitgangspunten

Wat willen we met communicatie bereiken? We willen dat stakeholders:

- Weten wat er waar gaat gebeuren en hoe het ongeveer gaat worden
- Weten waarom welke keuzes gemaakt worden
- Weten wanneer ze inbreng kunnen leveren en voor hun belangen kunnen opkomen
- Weten dat er hinder zal zijn tijdens de bouw, waar en wanneer
- Weten wat de meedenkruimte is
- Zich betrokken voelen
- Enthousiast worden over de ontwikkelingen

Voor communicatie gaan we uit van de volgende strategische uitgangspunten:

- Communicatie ondersteunt stakeholdermanagement en participatie;
- Waar mogelijk digitaal;
- Hard op de feiten, zacht op de emoties;
- Kernboodschap centraal;
- Media & social media analyse – informatie van buiten naar binnen brengen en omgekeerd;
- Afstemmen van de boodschap en de inzet van type middelen op de ontvanger.

4.3. Communicatie gebiedsbreed en per deelproject

We organiseren communicatie via de vier sporen die we in paragraaf 3.2. beschrijven: soms gebiedsbreed, soms per deelgebied of per deelproject. De verschillende participatieplannen bevatten altijd een uitgebreide communicatieparagraaf. Daarin stellen we steeds SMART gemaakte communicatiedoelen (specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden) om specifieke doelgroepen te bereiken.

Waar we samenwerken met partners houden we uiteraard ook rekening met hun communicatiedoelstellingen.

4.4. Communicatiekalender met samenwerkingspartners

De gemeente voert niet bij alle deelprojecten de regie, ook niet over de communicatie en participatie. Daarom stellen we samen met onze samenwerkingspartners ProRail en NS een gezamenlijke communicatiekalender op met relevante activiteiten binnen het stationsgebied. Zo versterken we elkaars boodschappen en communicatiemomenten. In die kalender staan de activiteiten vanuit de verschillende sporen, dus zowel klankbordgroepen, informatieavonden, spoorcafés, als de formele inspraakmomenten.

4.5. Communicatiemiddelen (eigen media)

Voor het communiceren van boodschappen kun je verschillende media inzetten. Soms voldoet een enkel medium, maar vaak is een combinatie nodig om er zeker van te zijn dat de doelgroep bereikt wordt en de boodschap overkomt.

De te kiezen communicatiemiddelen, hangen af van de media die de doelgroepen gebruiken om informatie te

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

vinden. Voor een succesvolle communicatie moet je dit vaak eerst onderzoeken. Waar haalt je doelgroep zijn informatie vandaan? Welke websites, kranten en tijdschriften leest deze? En bij welke netwerken zijn ze aangesloten? De te gebruiken communicatiemiddelen hangen af van de doelgroep, maar de volgende zijn algemeen gangbaar:

- Websites / apps
- Nieuwsbrieven (Papier of per email)
- Mailings en flyers
- Social media (bv. LinkedIn, Facebook, Twitter, Instagram etc)
- Persoonlijk benaderen (aanspreken, bellen, e-mailen)
- Presentatie / zeepkistsessie
- Persberichten
- Krant (online/offline)
- Tijdschriften
- Radio/televisie
- Film/video/youtube
- Informatieavonden
- Interne communicatiemiddelen
- Informatieborden
- Rondleidingen
- etc

4.6. Informatiecentrum stationsgebied

Bij een majeur project als de herontwikkeling van het stationsgebied, met 25 deelprojecten, en een tijdsbeslag van tenminste 10 jaar is het belangrijk om als projectorganisatie zichtbaar te zijn in het gebied. Een uitvalsbasis voor rondleidingen, excursies, bijeenkomsten, lezingen en debat. Met een maquette, verhelderend beeldmateriaal en impressies van wat komen gaat. Een plek waar bewoners, belanghebbenden, maar ook bijvoorbeeld studenten, vragen kunnen stellen en informatie kunnen ophalen. We streven ernaar om in 2023 een informatiecentrum te realiseren met een bijbehorend programma aan activiteiten.

4.7. Vastleggen transformatie stationsgebied

We leggen de transformatie van het stationsgebied op verschillende manieren vast. Met film, foto's, time lapse-camera's, dronebeelden, virtual/augmented reality, enz. Beelden zijn belangrijk om tijdens het project verslag te doen, uitleg te kunnen geven etc., maar zeker ook voor de geschiedschrijving van de stad. We trekken waar mogelijk samen op met onze samenwerkingspartners. Voor ProRail geldt dat zij altijd gebruik maken van preferred suppliers die voldoen aan de strenge eisen die gelden voor werken aan het spoor.

4.8. Communicatie bouwactiviteiten

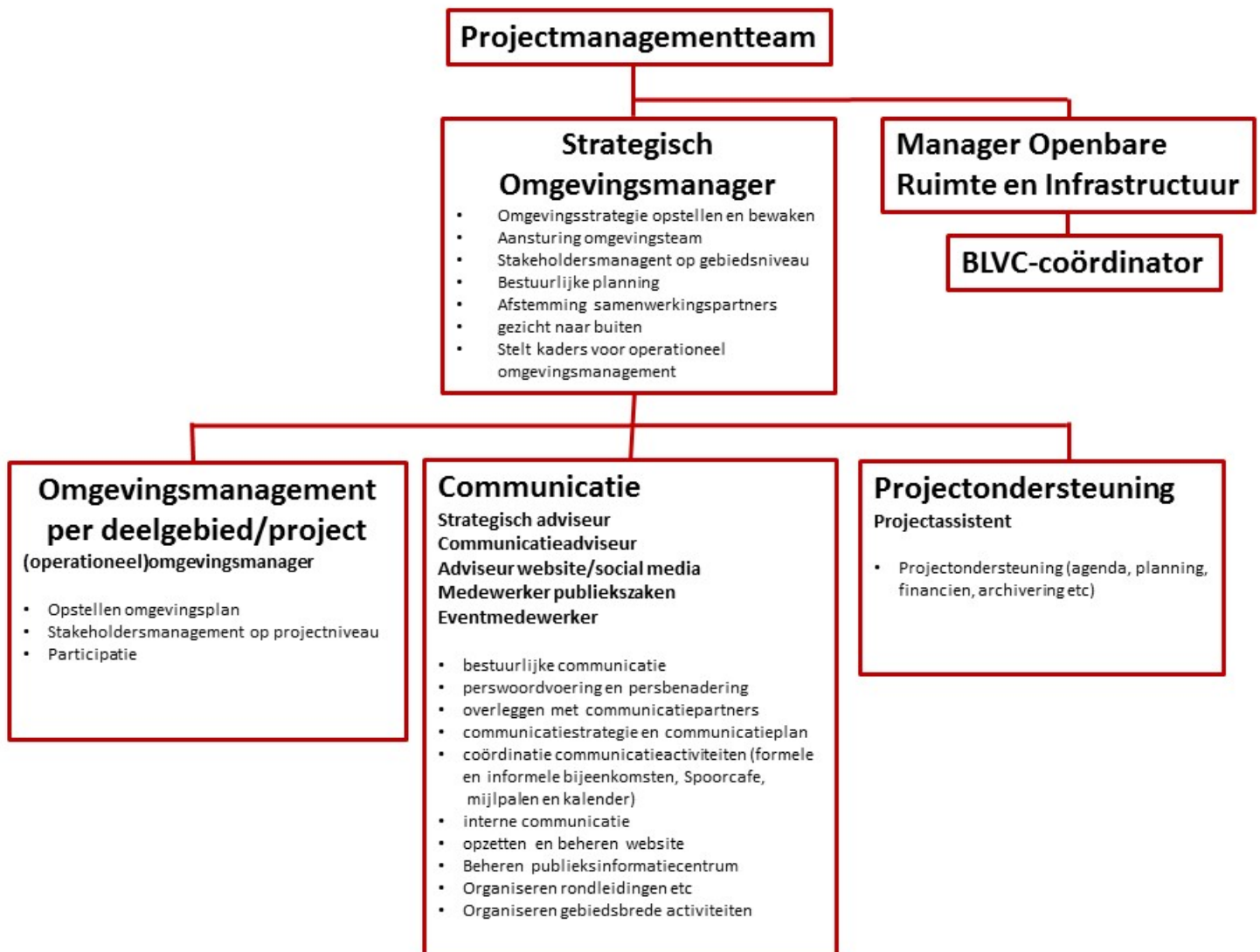
De komende 10 jaar zullen er verschillende bouwprojecten in het stationsgebied worden uitgevoerd, door verschillende partijen en vaak g elijktijdig. Het op elkaar afstemmen van de activiteiten en een goede, tijdige communicatie daarover is van belang, en de verantwoordelijkheid van alle bouwers. Zij maken voor ieder deelproject een plan waarin ze ingaan op aspecten van bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie (BLVC). Vanuit de gemeente ziet een BLVC-coördinator toe op de kwaliteit en uitvoering van dat BLVC-plan. Er komt een centraal meldpunt voor klachten over de bouw.

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

5. Organisatie

5.1. Structuur

De strategisch omgevingsmanager is lid van het projectmanagementteam (PMT) en stuurt vanuit die hoedanigheid op het omgevingsmanagement van de diverse deelprojecten. Hij legt verantwoording af aan de gebiedsmanager. Ook is de strategisch omgevingsmanager opdrachtgever voor communicatie.

5.2. Gebiedsbreed omgevingsoverleg

Het omgevingsmanagement over het gehele stationsgebied wordt vierwekelijks afgestemd in het omgevingsoverleg Stationsgebied, waarbij structureel gemeente Nijmegen, ProRail en NS aanschuiven. Hierin zijn omgevingsmanagers, ontwikkelaars en communicatieadviseurs vertegenwoordigd. Het omgevingsteam Nijmegen stemt op ad hoc basis af met de communicatieadviseurs van het Ministerie en de Provincie Gelderland.

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

Per project of deelgebied binnen het stationsgebied komt, indien nodig, een apart omgevingsoverleg met de relevante samenwerkings- of projectpartners. Waar mogelijk sluit dit zo efficiënt mogelijk aan bij het algemene omgevingsoverleg.

5.3. Intern omgevingsoverleg

Binnen de gemeente Nijmegen hebben we een intern omgevingsoverleg onder leiding van de strategisch omgevingsmanager, met de operationeel omgevingsmanagers, de strategisch communicatieadviseur, de communicatieadviseur, de adviseur website/social media, de medewerker publiekszaken en de projectondersteuner.

5.4. Extern communicatieoverleg

Maandelijks is er een communicatieoverleg van ProRail, NS en de gemeente Nijmegen, waarbij ook de omgevingsmanagers van betrokken organisaties aanschuiven.

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--

Bijlage 1: overzicht van relevante besluiten en documenten

Gemeente Nijmegen

2012: Ontwikkelingsvisie Nijmegen Centraal
2017: Ruimtelijk Raamwerk Stationsgebied
2018: Nijmegen samen vooruit, coalitieakkoord
2020: Kader Ruimtelijke Kwaliteit Stationsgebied (raadsbesluit)
2020: bidbook “Thuis in de Hub”
2020: Nijmegen, stad in beweging (omgevingsvisie 2020-2040)
2021: Planexploitatie Stationsgebied Nijmegen

Derden

2020: het Stationsconcept (bureau Spoorbouwmeester)
2020: Kader Ruimtelijke Kwaliteit Stationsgebied (opgesteld in opdracht van ProRail)
2021: Ontwerp Tracébesluit (ProRail)
2022: Tracébesluit (ProRail)

Opsteller:	Versie:	Status:	
------------	---------	---------	--